

Naslovnica » Kategorija » Neprofitni i nevidljivi

| Neprofitni i nevidljivi

ALEN MIKEC 28. KOLOVOZA 2025.

IZDVOJENO, MEDIJI

Europski akt o slobodi medija ne spominje probleme neprofitnih medija. Implementacija akta u nacionalno zakonodavstvo rezultirat će još jednom propuštenom prilikom za sveobuhvatnom reformom, kažu iz strukovnih organizacija. Maja Sever, predsjednica SNH i EFJ-a: Hrvatska nije iskoristila priliku da se jasno poveže uloga neprofitnih medija s ciljevima EMFA-a i da izradi prvi koherentan okvir podrške ovom sektoru. Dok god politička većina u Saboru ima presudnu riječ, način imenovanja Vijeća Agencije za elektroničke medije sa sobom povlači rizik političkog utjecaja i u suprotnosti je s preporukama EMFA-e.

Iako Europski akt o slobodi medija (*The European Media Freedom Act*, EMFA), koji je na snagu stupio 8. kolovoza, ne definira i ne adresira neprofitne medije, obveza njegove implementacije u nacionalno zakonodavstvo u teoriji je mogla poslužiti kao prilika za pokušaj rješavanja problema neprofitnog novinarstva u Hrvatskoj. U praksi je situacija rezultirala još jednom propalom prilikom u režiji hrvatskih zakonodavaca.

„Riječ je o birokratskoj mjeri koja zaobilazi stvarnu reformu i propušta izuzetnu priliku da se uspostavi pravno i institucionalno okruženje koje bi medijima u Hrvatskoj osiguralo stabilnost, neovisnost i profesionalni integritet“, napisao je u **priopćenju** Sindikat novinara Hrvatske (SNH) pred kraj **e-savjetovanja** o provedbi Akta u nacionalno zakonodavstvo. E-savjetovanje o zakonu kojim će se provesti implementacija otvoreno je bilo sredinom srpnja, a za komentare je zatvoreno pred neki dan. „Nude se parcijalna, a ne rješenja ključnih problema“, **napisao** je HND, prigovorivši vladajućima da je javna rasprava otvorena „na brzinu, usred ljeta“.

Maja Sever smatra da se izostavljanje spomena neprofitnih medija – oko kojih ne postoji niti terminološka usklađenost, pa je tako u stranim publikacijama i zakonicima moguće naići na termine poput “mediji zajednice” (community) ili “mediji trećeg sektora” (odnosno, takozvanog sektora civilnog društva) – u Europskom aktu o slobodi medija može smatrati „obvezom pravne neutralnosti“. Kao sindikalistica i kao predsjednica Europske federacije novinara (*European Federation of Journalists*, EFJ) naša sugovornica zalagala se za konkretnije mjere, no financiranje i razvoj neprofitnog sektora smatraju se, kaže, prvenstveno kulturnom i medijskom politikom država članica.

“ *Financirano pretežito javnim novcem, neprofitno bi novinarstvo trebalo biti lišeno potrebe objavljivanja onoga što donosi profit i usmjeriti svoje snage ka izvještavanju o pitanjima javnog interesa*

„U tom smislu, neprofitni mediji nisu eksplicitno izdvojeni niti definirani. Ipak, osnovna ideja i ono što jest naglašeno u načelima EMFA-e, posebno u dijelu o transparentnosti financiranja i ograničavanju političkog utjecaja, mogla bi biti snažan argument da se u nacionalnim zakonodavstvima neprofitni mediji eksplicitno prepoznaju kao važan instrument ostvarivanja pluralizma i informiranosti građana“, objašnjava Sever u razgovoru za *H-Alter*.

Renate Schroeder, direktorica iste organizacije (EFJ), slaže se da jačanje neprofitnih redakcija može pomoći vratiti povjerenje u novinarstvo. Ipak, ističe, EMFA se ne bavi održivošću, već vrlo univerzalnim načelima. U kontekstu vrlo općenitih članaka koji, primjerice, uređuju prava i obveze između pružatelja medijskih usluga s vrlo „velikim internetskim platformama“, svoja prava ostvaruju i mediji neprofitnih nakladnika.

Bilo kako bilo, države članice morat će zaštititi sve novinare od špijunaže i političkog pritiska, jamčiti neovisnost regulatornog tijela (koje će svoje predstavnike slati u već ranije konstituirani Europski odbor za medijske usluge), zahtijevati transparentnost vlasničke koncentracije u medijima i propisati druge regulative u svrhu promicanja slobode i pluralizam medija. Ovdje su navedene samo odrednice Akta u pogledu kojih Hrvatska često zauzima školski primjer društva s medijskom slikom kakva ne bi trebala biti: u pogledu **političkih pritisaka i sudskih iscrpljivanja novinara, narušenih radničkih prava, koncentracije nad vlasništvom komercijalnih medija i** netransparentnosti u pogledu mogućih „ortačkih ugovora“, **prikrivenog političkog oglašavanja** i drugim pokazateljima kojima se mjeri potonuće medijskog sektora u bezdan. Brojna istraživanja koja ukazuju na ovako katastrofalno stanje potpuno su ignorirana u ocijeni stanja u prijedlogu zakona, prigovorili su komentatori e-savjetovanja koji odgovore od Ministarstva još uvijek čekaju.

Maja Sever: Dok god politička većina u Saboru ima presudnu riječ, način imenovanja Vijeća AEM-a sa sobom povlači rizik političkog utjecaja.

Od kako se posljednjih godina raspravlja o EMFA-i, od medijskih profesionalaca i strukovnih organizacija nije bio čest slučaj naići na komentare kojima se europskim zakonodavcima spočitavaju dobre namjere kada ciljaju na poštivanje univerzalnih načela zaštite slobode i pluralizma medija. Ipak, činjenica je da prepoznati problemi ne pogađaju sve unutar sektora na jednak način. Neprofitni mediji u aktu nisu riječju spomenuti, a kamoli eksplicitno izdvojeni ili definirani. Koncentraciji medijskog vlasništva u rukama nekolicine i, shodno, izručivanje medijskog izvještavanja tržišnoj i korporativnoj logici nije suprotstavljen imperativ financijskog jačanja i preciznijeg definiranja prava i obveza drugačijih oblika upravljanja i vlasništva nad medijima.

„Kroz implementaciju se mogu postići rješenja mnogih pitanja poput zakonske definicije neprofitnih i *community* medija kao posebne kategorije, osigurati sustav financiranja s jasnim kriterijima za dodjelu javnih sredstava, gdje bi javni interes i urednička neovisnost imali veću težinu od komercijalnih pokazatelja, sustav koji predviđa višegodišnje ugovore o financiranju koji bi uklonili nesigurnost i prekinuli praksu godišnjih 'preživljavanja' od natječaja do natječaja“, kaže Sever.

„Hrvatska nije iskoristila priliku da se jasno poveže uloga neprofitnih medija s ciljevima EMFA-a, i da izradi prvi koherentan okvir podrške ovom sektoru“, ističe.

Neprofitni mediji, za koje Sever kaže da su u „pravnom vakuumu“, dovoljno dugo čekaju definiranje statusa, prava i obveza i uspostavu održivog modela financiranja. Medijske politike, stoga, ministrice **Nine Obuljen Koržinek** – nastavljačice katastrofalnih politika prethodnika **Zlatka Hasanbegovića** – ne ostavljaju puno prepreka za zaključak da je krajnji cilj upravo rasformiranje neprofitnih redakcija i eventualni prelazak u novinara u komercijalne medije. U tom pogledu, još jedna propuštena prilika za reformom može se interpretirati kao svjesni čin, a ne rezultat nesposobnosti resora.

Kao problem naša sugovornica ističe i činjenicu da se neprofitni mediji za javni novac natječu na istim natječajima kao i komercijalni mediji, „bez posebnih kriterija koji bi vrednovali javni interes, lokalnu uključenost i neprofitni karakter.“

“ *Aktualne medijske politike ne ostavljaju puno prepreka za zaključak da im je krajnji cilj*

Jedan od takvih jest, primjerice, godišnji natječaj **Fonda** za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija Agencije za elektroničke medije koji pravilnikom predviđa, po mnogima nepravedan, sustav raspodjele u kojemu većinu kolača dobivaju upravo mediji komercijalnog karaktera. Takav sistem pod čestom je **kritikom** medijskih profesionalaca.

rasformiranje neprofitnih redakcija

U kontekstu najavljenih zakonskih promjena, upravo se prijedlogom zakona planira izmjena u vidu rada regulatorne agencije koja će postati „Agencija za medije“ nakon stupanja zakona na snagu, a ingerencija će joj se proširiti i na tiskane medije. Spomenuto ujedno predstavlja i jednu od važnijih izmjena u okviru prijedloga zakona koji bi jamčio zakonodavno usklađivanje s vrijednostima promoviranima u Europskom aktu o slobodi medija.

„Dok god politička većina u Saboru ima presudnu riječ, način imenovanja Vijeća AEM-a sa sobom povlači rizik političkog utjecaja. Predloženi način izbora u suprotnosti je s preporukama EMFA-e. Predloženi zakon ne odgovara ni zahtjevima financijske autonomije – sadašnje ovisno financiranje iz državnog proračuna ostavlja prostor za pritiske i politički utjecaj. I konačno, ovakve izmjene i dalje ne daju jamstvo transparentnosti rada – sve odluke, kriteriji i evaluacije trebaju biti javno objavljeni i Agencija mora zaista postati javno regulatorno tijelo“, smatra Sever.

„Za Hrvatsku bi bilo važno da slijedi model koji omogućuje transparentnu javnu potporu i stabilnost kroz višegodišnje financiranje“, kaže zaključno o problemima financiranja neprofitnih medija Sever.

Financirano pretežito javnim novcem, neprofitno bi novinarstvo trebalo biti lišeno potrebe objavljivanja onoga što donosi profit, dakle, viška žutila i crnila koje dominira dobrim dijelom komercijalnih medija, i usmjeriti svoje snage ka izvještavanju o pitanjima javnog interesa, što pretpostavljaju svi natječaji koji predviđaju dijeljenje javnog novca.

U takvom kontekstu sagledavamo i raspravu o medijskim politikama koja je najtiražnijim komercijalnim medijima sve rjeđa, kao što zorno pokazuje i aktualan navrat implementacije europskih zakona u nacionalno zakonodavstvo. „Komercijalni mediji ne vide u EMFA-u izvor dodatnih prihoda, a pravila koja uvodi često im nameću dodatne obveze, odredbe o transparentnosti vlasništva, državnom oglašavanju i

političkom utjecaju mogu otvoriti pitanja o vlastitim praksama, ali i kod nas se mediji rijetko sustavno bave analizom medijskih politika, osim kad su izravno pogođeni“, ističe Sever.

„Ovakvo ignoriranje samo potvrđuje koliko je važno da neprofitni sektor bude taj koji će dosljedno pratiti i tumačiti ovakve zakonodavne promjene“, zaključuje za *H-Alter* Maja Sever.

Opozicija komercijalnog i neprofitnog u hrvatskom novinarstvu, s naglaskom na izazove i perspektive neprofitnog novinarstva i mogućnosti njegova preživljavanja, kao i već načete teme koje se tiču medijskih politika vođenih s najviših zakonodavnih instanci, bit će neke od tema kojih ćemo se dotaknuti serijalom o neprofitnom novinarstvu.

Članak je dio projekta „Izazovi i perspektive neprofitnog medijskog sektora“, a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Ministarstvo kulture   neprofitni mediji   novinarske slobode   sloboda izražavanja
sloboda medija   Vijeće za elektroničke medije

Alen Mikec

POVEZANI ČLANCI

ALEN MIKEC – 30. STUDENOGA 2025.

Crveni tepih za crne ideje

ALEN MIKEC – 23. STUDENOGA 2025.

Neprofitni mediji u doba pobune

MARINA KELAVA – 11. STUDENOGA 2025.

Zločini bez kazne

ALEN MIKEC – 27. LISTOPADA 2025.

Strani agenti, porezi i vrag u detaljima

FOTO: IVA TROGRANČIĆ – 18. LISTOPADA 2025.

H-Alter proslavio prvih 20 godina!

ALEN MIKEC – 27. RUJNA 2025.

Porezom na gorostase

POSLJEDNJE

POPULARNO

Čestitke Ini na pet godina uštede zbog neuklanjanja plinske platforme Ivane D

5. PROSINCA 2025.

HND osudio seksističku uvredu Borisa Havela, profesora na FPZG-u, na račun Maje Sever

5. PROSINCA 2025.

Skup sjećanja na ubojstvo Aleksandre Zec

5. PROSINCA 2025.

Dani sestara Baković 2025.

5. PROSINCA 2025.

Trovanje drugih na EU-način

5. PROSINCA 2025.

Posljednje vijesti

Čestitke Ini na pet godina uštede zbog neuklanjanja plinske platforme Ivane D

5. PROSINCA 2025.

HND osudio seksističku uvredu Borisa Havela, profesora na FPZG-u, na račun Maje Sever

5. PROSINCA 2025.

Prijatelji životinja pozivaju na regulaciju nabavke kućnih ljubimaca u Hrvatskoj

4. PROSINCA 2025.

Objavljen novi Indeks rodne ravnopravnosti: Hrvatska loša, s tek 57.1 bodom od mogućih 100

3. PROSINCA 2025.

Građani i udruge o farmama u Sisku: Strane korporacije zaobilaze zakon na štetu Hrvatske

3. PROSINCA 2025.

Ženska mreža Hrvatske osudila fašističke napade na Ujedinjene protiv fašizma

3. PROSINCA 2025.

Pučka pravobraniteljica podržala zahtjeve HDLU-a Zagreb i Krešimire Gojanović prema Gradu Zagrebu

3. PROSINCA 2025.

SUMEZ: Mentalno zdravlje nije tema za političke obračune

2. PROSINCA 2025.

Dokumentarcem "Ono što treba činiti" otvoren 23. Human Rights Film Festival

2. PROSINCA 2025.

I brojne osobe s invaliditetom osjetljive su na zvukove petardi

2. PROSINCA 2025.

H-ALTER

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu

E-mail: redakcija@h-alter.org

Tel: 01/ 492 15 46

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu

Podržite nas!

Donatori

Oglašavanje

Impressum

Kontakt

Politika privatnosti

Pretplati se na newsletter

Unesi email adresu

PRETPLATI SE

Slažem se s politikom privatnosti.

BozooArt